

**Re
kommune**

**Tønsberg
kommune**

JournalpostID

19/33135

Saksbehandler:
Kjell Arne Kjær, telefon: 33 34 82 51
Finans Budsjett Anskaffelser

Eierskapsmelding fra 01.01.2020

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Fellesnemnd nye Tønsberg kommune	23.05.2019	037/19

Rådmannens innstilling

Eierskapsmelding med prinsipper for nye Tønsberg kommunes eierstyring godkjennes.

23.05.2019 Fellesnemnd nye Tønsberg kommune:

Møtebehandling:

Prosjektleder/rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.
Etter dette har fellesnemnda fattet følgende vedtak:

FTK- 037/19 Vedtak:

Eierskapsmelding med prinsipper for nye Tønsberg kommunes eierstyring godkjennes.

Sammendrag:

En eierskapsmelding skal inneholde kommunens overordnede prinsipper for eierstyring og gir en oversikt over kommunens eierinteresser, deltagelse i interkommunale selskaper og vertskommunesamarbeid.

Selv om deler av den kommunale virksomheten i nye Tønsberg er lagt ut i et selskap, har kommunestyret det overordnede ansvaret. Det er derfor viktig å opprettholde god folkevalgt styring.

Eierskapsmelding er et oversiktlig og godt verktøy som Re og Tønsberg benytter i dag, og eierskapsmelding for nye Tønsberg bygger videre på disse. I tillegg inneholder eierskapsmeldingen for nye Tønsberg prinsipper for eierstyring og en utvidet beskrivelse om hvordan selve eierstyringen skal gjennomføres.

Meldingen inneholder formålsdiskusjon ved overføring av styringsrett til selskapene, juridisk styringsinformasjon og rollebeskrivelse. Valg av representanter til selskapenes styreorgan er en av de viktigste eierhandlingene, og det er avgjørende at styret gis riktig kompetansesammensetning. Ved valg av styre til selskaper anbefales bruk av valgkomité. Eiermeldingen belyser selskapenes samfunnsansvar, og tar opp bl.a. spørsmål knyttet til habilitet, etikk, antikorrupsjon og hensynet til miljø.

Kommunestyret har både et tilsyns- og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverk etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.

Som vedlegg til eierskapsmeldingen følger en oversikt over kommunens selskaper og andre virksomheter som nye Tønsberg har eierinteresser i, samt en oppstilling over vertskommunesamarbeid.

Vedlegg:

Selskaper

Eiermelding Nye Tønsberg kommune

Innledning – hva saken gjelder:

I ny kommunelov, gjeldende fra oppstart av valgperioden 2019 – 2023, er det tatt inn et eget kapittel som stiller krav om at kommunestyret skal vedta en eierskapsmelding. Lovkravet er nytt og markerer det ansvaret kommunestyret har for å styre og kontrollere virksomheten som kommunen har lagt til selskaper og andre eksterne virksomheter.

En Eiermelding skal gjennomgå virksomheter som er organisert som egne rettssubjekter eller interkommunale organer, og ta opp Eiermessige problemstillinger knyttet til dette. Ifølge KS bør eierskapsmeldingen inneholde juridisk styringsgrunnlag, formålsdiskusjon, selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene og informasjon om samfunnsansvar.

Fakta grunnlag:

På grunnlag av bl.a. forskningsrapporten *Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap* inneholder ny kommunelov eget kapittel om eierskap. Rapporten viser at en stadig større del av kommunal virksomhet settes ut i kommunale selskaper. Utvalget legger til grunn at utviklingen fortsetter. Kommunene bør derfor ha et bevisst forhold til eierskapet og styringen av dette.

Eierskapsmeldingen skal inneholde kommunens overordnede prinsipper for eierstyring, og formålet med eierskapet. Meldingen skal utarbeides og vedtas av kommunestyret en gang i valgperioden, men kommunen står fritt til å behandle den oftere.

KS har utarbeidet et sett med anbefalinger for eierstyring, hvor utarbeidelse av eierskapsmelding er én av 21 anbefalinger. I tillegg følger eierskapsmeldingen for nye Tønsberg opp kommunelovens intensjon med å få til en forbedret folkevalgt forankring av eierstyringen.

Det er i hovedsak to muligheter som benyttes av kommunene ved utskilling av virksomhet: Interkommunale selskaper (IKS) og aksjeselskap (AS). Nye Tønsberg har følgende selskaper med direkte eierskap:

Selskap	Eierandel i %	Omsetning 2017	Nye Tønsbergs «andel omsetning»
DS Kysten AS	73,03	3 587 783	2 620 158
Gigafib Holding AS	24,92	14 791 514	3 686 045
Pulserende Kystperle AS	65,70	1 782 667	1 171 212
Smiløkka Arena AS	25,00	15 555 246	3 888 812
Tønsberg Hovedvegfinans AS	29,00	6 619 615	1 919 688
Velle Gruppen AS	23,00	99 669 269	22 923 932
Vestfold Avfall og Ressurs AS (Vesar)	21,37	142 783 160	30 512 761
Revetal Arbeid og Kompetanse (RAK)	66,67	7 437 000	4 958 248
Tykkmark AS	100,00	21 000	21 000
Færder Nasjonalparksenter IKS	50,00	3 873 083	1 936 542
IKA Kongsberg IKS	7,84	35 753 352	2 803 063
Tønsberg Renseanlegg IKS	76,00	54 597 444	41 494 057
Vestfold Interkommunale Brannvesen IKS	44,50	112 696 131	50 149 778
Vestfold Krematorium IKS	25,00	8 441 968	2 110 492
Vestfold Vann IKS	30,55	93 640 916	28 607 300
Vestfoldmuseene IKS	17,50	91 320 390	15 981 068
Nord-Jarlsberg Avfallsselskap AS	9,00	7 112 000	640 080
Til sammen		699 682 538	215 424 236

«Andel omsetning» er oppført for å gi en indikasjon på størrelsen av den andel av

kommunal virksomhet som er satt ut i selskaper.

I tillegg kommer indirekte eierskap via tilsluttede selskaper / datterselskaper, interkommunale samarbeid hjemlet i kommunelovens bestemmelser og andeler i eierseksjonssameier.

Nye Tønsberg har ingen selskaper organisert som Kommunalt foretak (KF).

Interkommunalt samarbeid etter nå gjeldene kommunelovs § 27 gjelder for Vestfold kommunerevisjon, Vestfold interkommunale kontrollutvalgssekretariat, Jarlsberg IKT og Start i Vestfold. Etter ny kommunelov gjeldende fra 01.01.2020 fremgår at § 27 samarbeid videreføres, men i endret form. Dagens § 27-selskaper må omdanne seg til kommunalt oppgavefelleskap, alternativt omorganiseres til annen selskapsform (IKS eller AS) senest fire år etter at kommuneloven har trådt i kraft. Vestfold kommunerevisjon og Vestfold interkommunale kontrollutvalgssekretariat er begge i prosess for å inngå i nyopprettede IKS hvor også kommunene i Telemark er deltagere. Når Start i Vestfold og Jarlsberg IKT har vurdert fremtidig organisering, er det kommunestyret i nye Tønsberg som skal fatte vedtak.

Rettslig grunnlag:

Kommuneloven av 2018.

Kommuneloven trer i kraft fra og med det konstituerende kommunestyret ved oppstart av valgperioden 2019-2023.

Aksjeloven av 1997

IKS-loven av 1999

Forholdet til kommuneplanen:

Vurderinger:

Et aktivt eierskap vil gi viktige signaler overfor omverden og styrke kommunens omdømme. Kommunen bør ha en åpen og klart uttrykt eierstrategi for sitt eierskap. Eiermeldingen følger opp KS sin anbefaling om at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.

Ved å legge kjernevirksomhet ut i et selskap vil kommunens innbyggere bli avhengig av selskapets tjenester. Dårlig eierstyring kan føre til at innbyggerne ikke får det de har krav på. Hensynet til rettssikkerhet er derfor også et argument for skjerpet krav til kommunens eierstyring.

I 2015 ble rådmannskollegiet i Kommunesamarbeidet i Vestfold enige om samordnet innsats i forhold til eierstyring. Dagens eierskapsmelding for Re og Tønsberg tar utgangspunkt i en mal for samordnet innsats i forhold til eierstyring. Samordning mellom kommunene er effektivt med hensyn til arbeidsinnsats, og øker muligheten for høyere kvalitet i arbeidet. Felles innsats er også viktig i forhold til håndtering av regionale eierskapsutfordringer.

Eiermelding for nye Tønsberg tar derfor utgangspunkt i dagens eierskapsmelding for Re

og Tønsberg. Tønsberg kommune har i tillegg utarbeidet punktvis krav til selskapene. En gang i året har selskapene rapportert på de nevnte krav. Sammen med selskapenes årsmelding, inkl. årsregnskap, har det vært lagt fram for sak for bystyret. Det legges opp til at denne rapporteringen videreføres.

Selve eierstyringen er i den nye eierskapsmeldingen mer presist utalt med bl.a. rollefordeling mellom kommunestyret, formannskap og administrasjonen.

Kommunestyret utfører lovpålagte oppgaver med bl.a. å vedta vedtekter i AS og eieravtaler i IKS eller endringer i disse. I tillegg legger eierskapsmeldingen opp til årlig behandling av rapport om eierskap.

Formannskapet innstiller i disse saker. I tillegg anses det hensiktsmessig at det er formannskapet som behandler saker uten prinsipiell betydning, og minimum en gang i hver valgperiode gjennomføre eiermøte med hvert AS og IKS, og gjennomfører orienteringer om eierstrategisk arbeid forut for sluttbehandling av eierstrategier.

Både formannskapet og kommunestyret blir dermed det organer som gir signaler til representanten (ofte ordfører) om hvordan kommunens interesser bør ivaretas i eierorganet.

Eierstyring er en sentral oppgave for de folkevalgte, og ikke noe de kan overlate til administrasjonen. Administrasjonens rolle er å styrke de folkevalgtes rolle i eierstyringen. Den oppgaven løses først om fremt ved årlig innhenting og rapportering til kommunestyret, men også ved en løpende dialog med selskapene. For at den som skal representere kommunen i eierorganene skal kunne ivareta kommunens interesser, kan det være behov for at kommunens standpunkt er forankret i en politisk prosess. Det bør utarbeides prosedyrer slik at selskapene utformer sakspapirene i god tid forut for møte, og kommunen får anledning til å forankre sakene i politiske prosesser, før møtet i eierorganet.

Det bør vedtektsfestes bruk av valgkomité. For å sikre god forankring i eierkommunene bør valgkomiteens anbefaling følge innkallingen fra styret til generalforsamling/eiermøter der valgene formelt gjennomføres.

Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styret i selskaper. Det samme gjelder for kommunestyrets medlemmer. De skal forestå eierstyring, og spesielt for ledende politikere kan rapporteringslinjen mellom styret og øverste politisk nivå ofte føre til habilitetsproblemer. Det kan også skapes et inntrykk av rolleblanding, som igjen kan skade kommunens omdømme. Det er likevel viktig å understreke at forvaltningsloven ikke er til hinder for at folkevalgte kan velges til styremedlemmer.

Det anbefales at eierorganet uavhengig av organisasjonsform tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon i selskapenes styret.

I løpet av de seks første månedene av ny valgperiode bør det gjennomføres obligatorisk opplæring av, og informasjon om selskapsorganisering og styringsmuligheter, for kommunestyret i nye Tønsberg.

Følgende prinsipper bør legges til grunn for eierstyring i Tønsberg kommune:

- For selskaper der Tønsberg kommune er eier, skal selskapene be om kommunestyrets syn på forslag til strategi- og handlingsplaner før selskapets styre vedtar disse.
- Tønsberg kommune fremmer sine interesser overfor selskapene gjennom generalforsamling, representantskap og eiermøter.
- Det skal være åpenhet knyttet til Tønsberg kommunes eierskap og til selskapenes virksomhet.
- Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet/foretaket og skal

herunder ivareta en uavhengig kontrollfunksjon overfor selskapets/foretakets ledelse på vegne av eierne. Styret skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets/foretakets egenart og kommunens formål med eierskapet. Det skal tilstrebes å benytte valgkomité for styreutnevnelser i aksjeselskap og interkommunale selskap. Styrets godtgjøring skal være på moderat nivå, men fremme verdiskapningen i selskapene og fremstå som rimelig ut i fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet.

- Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styret i selskaper.
- Kommunens eierskap skal fremme samfunnsansvarlig forretningsdrift og bærekraftig samfunnsutvikling.
- Normer og verdier skal være i tråd med kommunens etiske retningslinjer.
- Selskapene skal ha et internkontrollsystem med risikovurdering av egen virksomhet.

På bakgrunn av tidligere erfaring, og endringer i ny kommunelov, anses den nye eierskapsmeldingen å være informativt og dekkende for å oppfylle krav og formål.

Ved kommunesammenslåing mellom Re og Tønsberg, og andre kommunesammenslåinger pr 01.01.2020, endres deltagere og eierandel og nye selskapsavtaler må vedtas av eierkommunene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i et brev til Aust-Agder fylkeskommune 29. januar 2019 åpnet for at det skal være mulig å vedta endringer i selskapsavtaler før sammenslåing trer i kraft. Deltakerkommunene i et IKS kan derfor velge om endringer i selskapsavtalen skal vedtas før eller etter iverksettelsen av en sammenslåing. Dersom selskapsavtalen endres før sammenslåingen gjennomføres, vil for eksempel endringen i selskapsavtalen kunne tre i kraft samme dato som sammenslåingen iverksettes. Men dette må vedtas av kommunestyret/bystyret selv – enten av de gamle eller det nye – og ikke av fellesnemda.

Alternative løsninger:

Økonomiske konsekvenser:

Konsekvenser for næringsutvikling:

Helse- og miljøkonsekvenser:

Konsekvenser for folkehelse:

Konsekvenser for barn og unge:

Konsekvenser for sammenslåingen Re og Tønsberg:

Det er eiers ansvar å foreta vurderinger for å sikre en selskapsform som er tilpasset selskapets formål, eierstyringsbehov, markedsforhold mv. Endring av selskapsform, fusjon av selskaper, eller andre endringer kan senere komme som en konsekvens av kommunesammenslåingen mellom Re og Tønsberg og andre kommunesammenslåinger i fylket.

Konklusjon:

Eierskapsmelding med prinsipper for nye Tønsbergs eierstyring godkjennes.

Videre behandling

Eierskapsmeldingen legges fram for Vestfold kommunerevisjon for å få deres eventuelle merknader. Forskrifter til ny kommunelov er p.t. ute på høring. Det kan derfor bli foretatt endringer i eierskapsmeldingen frem til behandling og vedtak av kommunestyre i nye

Tønsberg.

Tønsberg, 14.05.2019

Egil Johansen
Prosjektleder/rådmann